Vesilaitosyhdistys
Vattenverksföreningen VVY

21.10.2019

Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Ympäristövaliokunta tiistai 22.10.2019 klo 10:00 / Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp) / Asiantuntijapyyntö

Viite: 18.10.2019 sähköpostitse saapunut lausuntopyyntönne

Lausunto valtion vuoden 2020 talousarvioesityksestä (HE 29/2019 vp)

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä. Vesihuoltolaitosten vesijohtoverkostoja on vastaavasti noin 107 000 km ja viemäriverkostoa noin 50 000 km.

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Vesilaitosyhdistykseltä asiantuntijalausuntoa vuoden 2020 talousarvioesityksestä ja julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020-2023. Vesilaitosyhdistys kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp)

Keskitymme lausunnossamme ympäristöministeriön hallinnonalan talousarvioesityksen päämomenttiin 35.10 (Ympäristön- ja luonnonsuojelu) sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan talousarvioesityksen päämomenttiin 30.40 (Luonnonvaratalous).

Eräät ympäristömenot (35.10.22) - YM

Vuoden 2020 talousarvioesityksessä ko. momentin kokonaismäärärahat (20,235 milj.€) ovat kasvaneet vuoteen 2019 verrattuna 2 milj.€ ja vuoteen 2018 verrattuna 3,7 milj.€, mitä pidämme positiivisena. Erityisen merkittävä on 3,0 milj.€ määräraha vesiensuojelun tehostamisohjelmalle, jonka ns. kaupunkivesihanke on vesihuoltotoimialan kannalta tärkeä. Itämeren ja vesiensuojelun sekä niitä ohjaavien vesien- ja merenhoidon suunnittelu ja toimeenpanon edistäminen (6,89 milj.€) koskettaa läheisesti myös vesihuoltolaitoksia.

Ravinteiden kierrätyksen edistäminen vesien rehevöitymisen vähentämiseksi (RaKi -ohjelma, 2,5 milj. €) on ko. momentin määrärahan tärkeä käyttöalue, samoin kuin kiertotalouden strateginen edistämisohjelma (420 000 €). Bio- ja kiertotaloutta edistävät kehittämis- ja kokeiluhankkeet ovat myös Vesilaitosyhdistyksen ja vesihuoltolaitosten näkökulmasta tärkeitä.

Vesivarojen käytön ja hoidon menot (30.40.21) - MMM

Vuoden 2020 talousarvioesityksessä vesivarojen käytön ja hoidon kokonaismenot (17,091 milj. €) ovat yli 20 % suuremmat kuin vuosina 2018-2019. Pidämme tätä lähtökohtaisesti hyvänä kehityssuuntana. Merkittävää on mm. kertaluontoinen panostus vesiensuojelun tehostamisohjelman rahoittamiseen (3 milj. €). Positiivista on myös rahoitus vesitietopalvelun kehittämiseen, Suomen vesialan kansainvälisen strategian toteuttamiseen sekä vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (30.40.22) - MMM

Vuoden 2020 talousarvioesityksessä luonnonvara- ja biotalouden edistämisen kokonaismäärärahat (29,250 milj. €) ovat kasvaneet huomattavasti vuosien 2018-2019 määrärahoista. Kasvusta suurin osa on talousarviossa ko. momentin puitteissa hieman hämmentävästi nimikkeen ”Maankäyttösektorin ilmastopolitiikka” alla. Erityisen tärkeänä pidämme ravinteiden kierrätyksen kärkihankkeen (RaKi) jatkumista 3,2 milj.€ määrärahalla. Ravinteiden kierrätystä ja biotalouden ratkaisuja edistävien kokeilu-, kehittämis-, investointi- ja vienninedistämishankkeiden rahoittaminen on tärkeätä ja edistää hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita. Myös vesitalouteen (ml. vesihuolto) liittyvien tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon esitetty 750 000 euron määräraha on Vesilaitosyhdistyksen mielestä erittäin tarpeellinen. Tietojärjestelmien (mm. Vesihuollon tietojärjestelmä VEETI ja uusi vesi.fi -vesiportaali) edelleen kehittämisen ohella valtion rahoituspanostusta tarvitaan myös yleisemmin vesialan digitalisaatiokehityksen vauhdittamiseksi, myös vesihuoltolaitosten osalta.

Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (30.40.31) - MMM

Vuoden 2020 talousarvioesityksessä vesi- ja kalataloushankkeiden tukemisen kokonaismäärärahat (11,136 milj. €) ovat viime vuosien laskevan trendin jälkeen taas selvästi nousussa. Tämä on periaatteessa mielestämme positiivista. Talousarviossa ei ole kuitenkaan selkeästi esitetty missä määrin tämä lisäys koskee vesihuollon toimialaa tai koskeeko lainkaan. Valtion osittaisella tukirahoituksella on ollut ja olisi edelleen tärkeä roolinsa etenkin ylikunnallisten vesihuoltohankkeiden saamiseksi käyntiin. Alueellisilla vesihuoltohankkeilla – yhdysvesijohdot, siirtoviemärit, alueelliset jätevedenpuhdistamot ja vedenhankintajärjestelyt – varmistetaan vesihuollon toimintavarmuutta ja parannetaan palvelun tasoa ja toisaalta edistetään järkevän ja tehokkaan laitosrakenteen muodostumista.

Vesilaitosyhdistyksen käsityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö on sitoutunut rahoittamaan Vesihuoltolaitosten kansainvälistä kumppanuusohjelmaa (WOP) valtion vesi- ja kalataloushankkeiden tukemiseen osoitetuilla määrärahoilla (momentti 30.40.31) vuosina 2020-2022 yhteensä enintään 400 000 eurolla. Tämä määrärahavaraus ei erikseen näy talousarvioesityksessä. Pidämme WOP-rahoitustukea erittäin tärkeänä vesihuoltolaitosten kansainvälistymisen ja sen kautta välillisesti Suomen vesialan osaamisen viennin vahvistamiseksi.

Kansallinen vesihuoltouudistus - MMM

Talousarvioehdotuksessa (s. 499) on esitetty tavoitteeksi myös vesihuoltolaitosten lukumäärän vähentäminen. Tavoitetta käsitteli myös vuonna 2018 valmistunut vesihuollon tilaa ja rakennemuutosta käsittelevä valtioneuvoston kanslian strateginen selvitys ”*Tulevaisuuden kestävä vesihuolto – ennakointi, ohjaus ja järjestäminen*”. Selvityksen jälkeen alan keskeiset toimijat ovat maa- ja metsätalousministeriön johdolla käynnistäneet yhteistyöfoorumin työnimellä ”*Kansallinen vesihuoltouudistus*”. Tavoitteena on käynnistää vesihuoltoalan toimijoiden tiiviissä yhteistyössä kehittämisohjelma vuosille 2020-2023 kansallisen vesihuoltouudistuksen toteuttamiseksi. Ohjelman rahoituksen tulisi näkyä selkeämmin valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2020 ja sitä seuraavien vuosien kehyksessä.

Lopuksi

Vesilaitosyhdistys pitää myönteisenä, että talousarvioesityksessä ovat vahvasti mukana mm. vesiensuojelun tehostamisohjelma ja ravinteiden kierrätys. Niillä on suotuisia vaikutuksia niin vesienhoidon kuin elinkeinotoiminnan kannalta.

Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä, että maa- ja metsätalousministeriön ja myös ympäristöministeriön hallinnonalan talousarviossa varmistetaan vuodelle 2020 ja sitä seuraaville vuosille riittävä rahoitus mm. kansallisen vesihuoltouudistuksen käynnistämiseen ja toteuttamiseen.

Vesilaitosyhdistys katsoo, että määrärahoja myös vesihuollon alueellisten hankkeiden tukemisen tarvittaisiin maa- ja metsätalous- sekä ympäristöministeriön hallinnonaloilla myös vuonna 2020 ja sen jälkeen, jotta uusia hankkeita saataisiin käyntiin. Samalla voidaan edistää nykyistä elinvoimaisemman laitosrakenteen kehittymistä vesihuoltoalalla.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasiain päällikkö